Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA
MACIEJE SZPUNARA
přednesené dne 6. listopadu 2018 [1]

Věc C-492/18 (PPU)

Openbaar Ministerie
proti
TC

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce předložená rechtbank Amsterdam (soud prvního stupně v Amsterodamu, Nizozemsko)]

„Řízení o předběžné otázce – Naléhavé řízení o předběžné otázce – Policejní a soudní spolupráce v trestních věcech – Rámcové rozhodnutí 2002/584/SVV – Evropský zatýkací rozkaz – Rozhodnutí o předání – Článek 17 – Práva vyžádané osoby – Listina základních práv Evropské unie – Článek 6 – Právo na svobodu“

I. Úvod

1. Tato žádost o rozhodnutí o předběžné otázce byla předložena v rámci řízení vedeného v Nizozemsku o výkonu evropského zatýkacího rozkazu (dále jen „evropský zatýkací rozkaz“) vydaného justičním orgánem Spojeného království Velké Británie a Severního Irska proti TC za účelem trestního stíhání.

2. Poté, co byl TC zatčen v Nizozemsku, byla Soudnímu dvoru ve věci RO [2] předložena žádost o rozhodnutí o předběžné otázce týkající se důsledků oznámení Spojeného království o jeho záměru vystoupit z Evropské unie v souladu s čl. 50 odst. 2 SEU na výkon evropského zatýkacího rozkazu vydaného orgány posledně uvedeného členského státu. V projednávané věci předkládající soud přerušil řízení, dokud nebude vydán rozsudek ve věci RO, v důsledku čehož byl TC držen ve vazbě po dobu delší než 90 dní.

3. Podle ustanovení, kterým bylo do nizozemského práva provedeno rámcové rozhodnutí 2002/584/SVV [3], však musí být vazba osoby vyžádané na základě evropského zatýkacího rozkazu přerušena po uplynutí lhůty 90 dní od jejího zatčení. Nizozemské soudy nicméně mají za to, že je třeba běh zmíněné lhůty pozastavit, aby bylo možné ponechat takovou osobu ve vazbě.

4. V této souvislosti položil předkládající soud Soudnímu dvoru otázku, zda je ponechání TC ve vazbě v souladu s článkem 6 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“).

1 – Původní jazyk: francouzština.

2 – Rozsudek ze dne 19. září 2018, RO (C-327/18 PPU, EU:C:2018:733).

3 – Rámcové rozhodnutí Rady ze dne 13. června 2002 o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy (Úř. věst. 2002, L 190, s. 1; Zvl. vyd. 19/06 s. 34), ve znění rámcového rozhodnutí Rady 2009/299/SVV ze dne 26. února 2009, kterým se mění rámcová rozhodnutí 2002/584/SVV, 2005/214/SVV, 2006/783/SVV, 2008/909/SVV a 2008/947/SVV a kterým se posilují procesní práva osob a podporuje uplatňování zásady vzájemného uznávání rozhodnutí na rozhodnutí vydaná v soudním jednání, kterého se dotyčná osoba nezúčastnila osobně (Úř. věst. 2009, L 81, s. 24) (dále jen „rámcové rozhodnutí“).

II. Právní rámec

A. Unijní právo

5. Článek 1 odst. 3 rámcového rozhodnutí stanoví, že jím „není dotčena povinnost ctít základní práva a obecné právní zásady zakotvené v článku 6 Smlouvy o Evropské unii“.

6. Článek 12 rámcového rozhodnutí, nadepsaný „Držení vyžádané osoby ve vazbě“, stanoví:

„Při zatčení osoby na základě evropského zatýkacího rozkazu rozhodne v souladu s právem vykonávajícího členského státu vykonávající justiční orgán o tom, zda by měla být vyžádaná osoba ponechána ve vazbě. Tuto osobu lze kdykoli předběžně propustit z vazby v souladu s vnitrostátním právem vykonávajícího členského státu za podmínky, že příslušný orgán daného členského státu učiní veškerá opatření nezbytná k tomu, aby tato osoba nemohla utéci.“

7. Článek 17 odst. 1, 3 až 5 a 7 rámcového rozhodnutí stanoví:

„1. Evropský zatýkací rozkaz se projednává a vykonává jako neodkladná záležitost.

[…]

3. V ostatních případech by mělo být pravomocné rozhodnutí o výkonu evropského zatýkacího rozkazu přijato do 60 dní od zatčení vyžádané osoby.

4. Nelze-li v konkrétních případech vykonat evropský zatýkací rozkaz ve lhůtách stanovených v odstavci 2 nebo 3, uvědomí o tom vykonávající justiční orgán neprodleně vystavující justiční orgán s uvedením důvodů prodlení. V tomto případě lze lhůty prodloužit o dalších 30 dní.

5. Dokud vykonávající justiční orgán nepřijme pravomocné rozhodnutí o evropském zatýkacím rozkazu, zajistí, aby byly nadále splněny hmotné podmínky pro účinné předání osoby.

[…]

7. Nemůže-li členský stát za výjimečných okolností dodržet lhůty stanovené v tomto článku, informuje o tom Eurojust s uvedením důvodů prodlení. Kromě toho členský stát, který má opakovaně zkušenosti s prodlením při výkonu evropského zatýkacího rozkazu ze strany jiného členského státu, informuje o této skutečnosti Radu, aby se mohlo vyhodnotit provádění tohoto rámcového rozhodnutí na úrovni členských států.“

B. Nizozemské právo

8. Rámcové rozhodnutí bylo do nizozemského práva provedeno zákonem Overleveringswet (Stb. 2004, č. 195) (zákon o předávání, dále jen „OLW“). Článek 22 odst. 1, 3 a 4 OLW stanoví:

„1. Rozhodnutí o předání musí rechtbank (soud prvního stupně) přijmout do šedesáti dní po zatčení vyžádané osoby uvedené v článku 21.

[…]

3. Ve výjimečných případech a s uvedením důvodů vystavujícímu justičnímu orgánu může rechtbank (soud prvního stupně) šedesátidenní lhůtu prodloužit až o třicet dní.

4. Pokud rechtbank (soud prvního stupně) ve lhůtě uvedené v odstavci 3 nevydá rozhodnutí, může lhůtu znovu prodloužit, a to na dobu neurčitou, přičemž za splnění určitých podmínek dočasně vyžádanou osobu propustí na svobodu, o čemž informuje vystavující justiční orgán.“

9. Článek 64 OLW stanoví:

„1. V případě, kdy podle tohoto zákona může nebo musí být přijato rozhodnutí o zbavení svobody, lze nařídit, aby toto zbavení svobody bylo za splnění určitých podmínek odloženo nebo přerušeno až do vydání rozhodnutí rechtbank (soud prvního stupně) povolujícího předání. Stanovené podmínky mají pouze zabránit útěku.

2. Článek 80, s výjimkou odstavce 2, a články 81 až 88 trestního řádu se na usnesení vydaná rechtbank (soud prvního stupně) nebo vyšetřujícím soudcem použijí přiměřeně podle odstavce 1.“

10. Podle čl. 84 odst. 1 první věty Wetboek van Strafvordering (trestní řád, Nizozemsko), který je použitelný na základě čl. 64 odst. 2 OLW, může státní zástupce nařídit zatčení vyžádané osoby, pokud nebyla dodržena některá z podmínek uložených při přerušení vazby za účelem předání, nebo pokud ze zjištěných okolností vyplývá, že hrozí nebezpečí útěku.

III. Skutkový stav a řízení před předkládajícím soudem

11. Dne 12. června 2017 vydal justiční orgán Spojeného království evropský zatýkací rozkaz za účelem trestního stíhání britského státního příslušníka TC, který má bydliště ve Španělsku a je podezřelý, že se podílel na dovozu, šíření a prodeji tvrdých drog.

12. TC byl dne 4. dubna 2018 zatčen v Nizozemsku. K uvedenému datu začala běžet lhůta 60 dní k přijetí rozhodnutí o výkonu evropského zatýkacího rozkazu stanovená v čl. 22 odst. 1 OLW a v čl. 17 odst. 3 rámcového rozhodnutí.

13. Dne 31. května 2018 předkládající soud prodloužil lhůtu k přijetí rozhodnutí o výkonu evropského zatýkacího rozkazu o 30 dní.

14. Rozhodnutím ze dne 14. června 2018 přerušil předkládající soud řízení, dokud nebude vydán rozsudek ve věci RO[4]. Kromě toho předkládající soud povolil pozastavení běhu lhůty k přijetí rozhodnutí o výkonu evropského zatýkacího rozkazu, takže TC byl ponechán ve vazbě.

15. Dne 27. června 2018 podal právní zástupce TC k předkládajícímu soudu na základě čl. 22 odst. 4 OLW žádost o jeho dočasné propuštění z vazby počínaje dnem 4. července 2018, tedy po 90 dnech trvání jeho vazby. Podle čl. 22 odst. 4 OLW totiž musí předkládající soud v zásadě přerušit vazbu pro účely předání vyžádané osoby, jakmile uplyne lhůta 90 dní stanovená k přijetí konečného rozhodnutí o výkonu evropského zatýkacího rozkazu.

16. V této souvislosti má předkládající soud zaprvé za to, že při provedení rámcového rozhodnutí vycházel nizozemský zákonodárce z domněnky, že rámcové rozhodnutí je založeno na zásadě, že po uplynutí lhůty 90 dní se již vyžádaná osoba nenachází ve vazbě za účelem svého předání. Z rozsudku Lanigan[5] přitom podle jeho názoru vyplývá, že rámcové rozhodnutí nestanoví všeobecnou a bezpodmínečnou povinnost dotčenou osobu (předběžně) propustit z vazby po uplynutí lhůty 90 dní, pokud řízení o výkonu evropského zatýkacího rozkazu bylo vedeno s dostatečnou péčí a délka vazby tudíž není nepřiměřená[6].

4 – Rozsudek ze dne 19. září 2018, RO (C-327/18 PPU, EU:C:2018:733).

5 – Rozsudek ze dne 16. července 2015, Lanigan (C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, bod 50).

6 – Rozsudek ze dne 16. července 2015, Lanigan (C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, body 52 a 58).

17. Rechtbank Amsterdam (soud prvního stupně v Amsterodamu, Nizozemsko) zadruhé dodává, že čl. 22 odst. 4 OLW podle něj dostatečně nezohledňuje povinnosti, které pro předkládající soud vyplývají z ustanovení primárního unijního práva.

18. Konkrétně předkládající soud uvádí, že je zaprvé povinen položit Soudnímu dvoru předběžnou otázku, pokud je odpověď na tuto otázku nezbytná k přijetí rozhodnutí o výkonu evropského zatýkacího rozkazu, zadruhé musí vyčkat odpovědi na otázky položené justičními orgány jiných států, pokud je odpověď na některou otázku položenou jiným soudem nezbytná k přijetí jeho rozhodnutí, a konečně zatřetí, podle rozsudku Aranyosi a Căldăraru [7] musí své rozhodnutí o předání dotyčné osoby odložit, pokud existuje skutečné nebezpečí nelidského či ponižujícího zacházení s vyžádanou osobou ve vystavujícím členském státě.

19. V tomto ohledu předkládající soud rovněž upřesňuje, že podle judikatury Soudního dvora představují okolnosti zakládající vznik některé z výše uvedených povinností „výjimečné okolnosti“ ve smyslu čl. 17 odst. 7 rámcového rozhodnutí, které brání vykonávajícímu členskému státu dodržet lhůtu 90 dní pro přijetí rozhodnutí [8].

20. Mimoto předkládající soud uvádí, že zjistil několik důvodů, které podle jeho názoru dokládají nebezpečí, že TC po propuštění z vazby uteče. Za těchto okolností má předkládající soud za to, že nemůže propustit TC na svobodu a zároveň zajistit, aby byly nadále splněny hmotné podmínky pro účinné předání TC ve smyslu čl. 17 odst. 5 rámcového rozhodnutí.

21. Předkládající soud zdůrazňuje, že za účelem vyřešení rozporu mezi jeho povinnostmi a zněním čl. 22 odst. 4 OLW dospěl ve svých dřívějších rozhodnutích k takovému výkladu posledně uvedeného ustanovení, který je podle jeho názoru v souladu s rámcovým rozhodnutím. Podle zmíněného výkladu soud za okolností, které zakládají vznik povinností uvedených v bodě18 tohoto stanoviska, rozhodne o pozastavení běhu lhůty k přijetí rozhodnutí o výkonu evropského zatýkacího rozkazu. Po dobu, kdy je běh lhůty pozastaven, není soud povinen předběžně propustit vyžádanou osobu z vazby, protože dotčená lhůta 90 dní neběží, a nemůže tudíž ani uplynout. Takový výklad nebrání předběžnému propuštění z vazby, zejména stane-li se doba trvání vazby nepřiměřenou. Předkládající soud má však za to, že v projednávané věci se doba trvání vazby TC za účelem jeho předání nestala nepřiměřenou.

22. Předkládající soud nicméně vysvětluje, že Gerechtshof Amsterdam (odvolací soud v Amsterodamu, Nizozemsko), který je soudem příslušným k rozhodnutí o odvoláních v dané věci, měl naopak ve svých dřívějších rozhodnutích za to, že čl. 22 odst. 4 OLW nelze vykládat takovým způsobem, jaký je navrhován v předchozím bodě. Podle předkládajícího soudu vyvažuje Gerechtshof Amsterdam (odvolací soud v Amsterodamu, Nizozemsko) zájem na ochraně unijního právního řádu oproti zájmu na dodržování vnitrostátního práva ve světle zásady právní jistoty a na tomto základě posuzuje, zda je třeba běh lhůt k přijetí rozhodnutí o výkonu evropského zatýkacího rozkazu pozastavit.

23. Z žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce přitom vyplývá, že vyvažování těchto zájmů v konkrétních případech vždy vedlo až do současnosti ke stejnému výsledku, jakého je dosaženo podle přístupu uplatňovaného předkládajícím soudem. V každém případě předkládající soud ve své rozhodovací praxi nadále uplatňuje svůj soudní výklad.

7 – Rozsudek ze dne 5. dubna 2016, Aranyosi a Căldăraru (C-404/15 a C-659/15 PPU, EU:C:2016:198).

8 – Předkládající soud v této souvislosti zmiňuje rozsudky ze dne 30. května 2013, F (C-168/13 PPU, EU:C:2013:358, body 64 a 65), a ze dne 5. dubna 2016, Aranyosi a Căldăraru (C-404/15 a C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, bod 99).

IV. Předběžná otázka položená Soudnímu dvoru

24. Za těchto okolností rechtbank Amsterdam (soud prvního stupně v Amsterodamu, Nizozemsko) rozhodnutím ze dne 27. července 2018, došlým kanceláři Soudního dvora téhož dne, položil Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Je ponechání vyžádané osoby, u níž existuje nebezpečí útěku, ve vazbě za účelem předání po dobu přesahující 90 dní od jejího zatčení v rozporu s článkem 6 [Listiny], pokud:

– vykonávající členský stát provedl článek 17 rámcového rozhodnutí [2002/584] v tom smyslu, že vazba pro účely předání vyžádané osoby musí být přerušena vždy, když dojde k překročení lhůty 90 dní stanovené pro přijetí konečného rozhodnutí o výkonu evropského zatýkacího rozkazu, a

– justiční orgány tohoto členského státu vyložily vnitrostátní právní předpisy v tom smyslu, že běh lhůty pro přijetí rozhodnutí se staví okamžikem, kdy se vykonávající justiční orgán rozhodne podat k Soudnímu dvoru žádost o rozhodnutí o předběžné otázce nebo vyčkat odpovědi na předběžnou otázku položenou jiným vykonávajícím justičním orgánem nebo odložit rozhodnutí o předání z důvodu skutečného nebezpečí nelidských nebo ponižujících podmínek vazby ve vystavujícím členském státě?“

V. Řízení před Soudním dvorem

25. Vzhledem k tomu, že TC se nachází ve vazbě a žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká problematiky, na niž se vztahuje hlava V části třetí Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU), předkládající soud týmž rozhodnutím Soudnímu dvoru rovněž navrhl, aby byla tato žádost projednána v naléhavém řízení o předběžné otázce podle článku 107 jeho jednacího řádu.

26. Rozhodnutím ze dne 9. srpna 2018 Soudní dvůr tomuto návrhu vyhověl.

27. Písemná vyjádření podali účastníci původního řízení, nizozemská vláda a Evropská komise. Zmínění účastníci a dále nizozemská, česká, irská a italská vláda a Komise přednesli na jednání konaném dne 4. října 2018 rovněž ústní vyjádření.

28. Mezitím dne 19. září 2018, vydal Soudní dvůr ve věci RO (C-327/18 PPU) rozsudek, do jehož vydání bylo dne 14. června 2018 přerušeno původní řízení. V tomto rozsudku měl Soudní dvůr v podstatě za to, že vykonávající členský stát nemůže odmítnout výkon evropského zatýkacího rozkazu, pokud je vydávající členský stát součástí Evropské unie.

29. V odpovědi na dotaz Soudního dvora předkládající soud dne 26. září 2018 uvedl, že dotčený evropský zatýkací rozkaz nebyl zatím vykonán a TC se stále nachází ve vazbě. Z uvedeného vyplývá, že ke dni ústního jednání byl TC ve vazbě již více než 6 měsíců.

VI. Analýza

30. Podstatou předběžné otázky položené předkládajícím soudem je, zda ponechání osoby vyžádané na základě evropského zatýkacího rozkazu ve vazbě po uplynutí lhůty 90 dní od jejího zatčení představuje omezení práva na svobodu splňující požadavek na existenci právního základu, vyžadovaný článkem 6 a čl. 52 odst. 1 Listiny, pokud je toto omezení založeno na několika různých soudních výkladech vnitrostátního ustanovení, jež brání takovému ponechání dotčené osoby ve vazbě.

31. Předkládací rozhodnutí obsahuje rovněž některé otázky, které nejsou zohledněny v položené předběžné otázce. Jejich podstatou je, zda za předpokladu, že Soudní dvůr odpoví na předběžnou otázku v tom smyslu, že ponechání dotčené osoby ve vazbě je v rozporu s Listinou, je předkládající soud povinen nepoužít čl. 22 odst. 4 OLW. Podle mého názoru se zmíněné otázky vztahují k povinnosti vnitrostátního soudu nepoužít ustanovení svého vnitrostátního práva, která jsou v rozporu s unijním právem, pokud tento soud nemůže zajistit soulad s unijním právem tím, že bude vycházet ze soudního výkladu dotčených ustanovení.

32. V tomto svém stanovisku navrhuji Soudnímu dvoru, aby na předběžnou otázku odpověděl v tom smyslu, že za takových okolností, jako jsou okolnosti projednávané věci, brání Listina ponechání dotčené osoby ve vazbě po uplynutí lhůty 90 dní od jejího zatčení. Konkrétně mám za to, že soudní výklady provedené předkládajícím soudem a Gerechtshof Amsterdam (odvolací soud v Amsterodamu, Nizozemsko) nesplňují požadavek existence právního základu ve smyslu čl. 52 odst. 1 Listiny.

33. S ohledem na mnou navrhovanou odpověď na předběžnou otázku ve znění, v jakém byla položena, je za účelem poskytnutí užitečné odpovědi předkládajícímu soudu rovněž třeba vyřešit právní problém spojený s povinností vnitrostátního soudu nepoužít ustanovení svého vnitrostátního práva, která jsou v rozporu s unijním právem. Dotazy vznesené předkládajícím soudem v této souvislosti přitom vycházejí z domněnky, že takové ustanovení vnitrostátního práva, jako je čl. 22 odst. 4 OLW, je v rozporu se systémem zavedeným rámcovým nařízením.

34. Nejprve se proto budu věnovat otázce, zda je splněn požadavek existence právního základu, pokud vykonávající justiční orgány zamýšlejí prostřednictvím soudního výkladu omezit právo na svobodu. Zadruhé se budu zabývat slučitelností vnitrostátního ustanovení, které stanoví bezpodmínečnou povinnost propustit osobu vyžádanou na základě evropského zatýkacího rozkazu z vazby po uplynutí lhůty 90 dní po jejím zatčení, s rámcovým rozhodnutím. V případě záporné odpovědi na tuto otázku se budu zatřetí zabývat problematikou související s povinností nepoužít takové ustanovení, kterým bylo rámcové nařízení provedeno do vnitrostátního práva.

A. K požadavku existence právního základu

35. Je pravda, že čl. 52 odst. 1 Listiny není v žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce výslovně zmíněn. Svou otázkou položenou Soudnímu dvoru se totiž předkládající soud ptá, zda jsou soudní výklady popsané v jeho žádosti v souladu s článkem 6 Listiny, přičemž v této souvislosti několikrát zmiňuje zásadu právní jistoty.

36. Mám nicméně za to, že pokud je osoba zbavena svobody, je tím omezen výkon jejího práva zaručeného článkem 6 Listiny. Takové omezení je v rozporu tímto ustanovením, pokud nesplňuje požadavky stanovené v čl. 52 odst. 1 Listiny [9]. Dále zásada právní jistoty vyžaduje zejména, aby právní úprava byla jasná a přesná a její účinky byly předvídatelné, zejména pokud může vyvolat nepříznivé důsledky pro jednotlivce [10]. V bodech 39 až 52 tohoto stanoviska doložím, že stejné podmínky platí i pro požadavek existence právního základu ve smyslu čl. 52 odst. 1 Listiny. Z těchto důvodů lze tento požadavek považovat za vyjádření zásady právní jistoty v kontextu omezení výkonu práv a svobod zaručených Listinou.

9 – Takové vymezení předmětu předběžné otázky je podle mého názoru rovněž v souladu s odůvodněním, ze kterého vycházel Soudní dvůr v rozsudku ze dne 16. července 2015, Lanigan (C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, body 54 a 55). Soudní dvůr totiž vycházel ze zásady, že ponechání vyžádané osoby ve vazbě představuje omezení ve smyslu čl. 52 odst. 1 Listiny. Stejný přístup použil Soudní dvůr i v rozsudku Aranyosi a Căldăraru (C-404/15 a C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, bod 101), když měl za to, že pokud justiční orgán nevydal rozhodnutí o výkonu evropského zatýkacího rozkazu ve lhůtě 90 dní a v dané fázi zamýšlí ponechat dotčenou osobu ve vazbě, musí dodržet požadavek proporcionality stanovený v čl. 52 odst. 1 Listiny. Pokud jde o omezení práva na svobodu spočívající v zajištění dotčené osoby, viz rozsudek ze dne 15. února 2016, N. (C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, bod 51).

10 – Viz zejména rozsudek ze dne 18. listopadu 2008, Förster (C-158/07, EU:C:2008:630, bod 67 a citovaná judikatura).

37. Strany, které se přiklánějí k odpovědi, že Listina brání výkladům použitým nizozemskými soudy, tj. TC, nizozemská a italská vláda a Komise, vyjadřují pochybnosti o tom, že by v nizozemském právu existoval právní základ umožňující ponechat osobu ve vazbě po uplynutí lhůty 90 dní od jejího zatčení. Naopak irská vláda má ta to, že soudní výklad vnitrostátního ustanovení může představovat takový právní základ za předpokladu, že splňuje určité podmínky [11].

38. Podle mého názoru je tudíž za okolností existujících v projednávané věci třeba zodpovědět otázku, zda takové soudní výklady, jako jsou výklady popsané v žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, splňují požadavek existence právního základu stanovený v čl. 52 odst. 1 Listiny.

1. Určení charakteristik „zákona“ ve smyslu čl. 52 odst. 1 Listiny

39. V posudku 1/15 [12] Soudní dvůr odmítl argument Evropského parlamentu, že pojem „zákon“, jak je použit zejména v čl. 52 odst. 1 Listiny, se shoduje s pojmem „legislativní akt“ uvedeným ve Smlouvě o FEU [13]. Soudní dvůr uvedl, že „nebylo v rámci tohoto řízení nijak poukazováno na možnost, že by zamýšlená dohoda nesplňovala požadavky dostupnosti a předvídatelnosti vyžadované k tomu, aby zásahy, jež s sebou přináší, mohly být považovány za stanovené zákonem [zejména] ve smyslu […] čl. 52 odst. 1 Listiny“ [14]. Z posudku 1/15 [15] tudíž vyplývá, že podmínky nezbytné ke splnění požadavku existence právního základu nesouvisí s formálními charakteristikami zdroje omezení, ale spíše s jeho materiálními charakteristikami, pokud jde o jeho dostupnost a předvídatelnost. Vyvstává tudíž otázka, zda může v některých případech judikatura splňující tyto materiální charakteristiky představovat právní základ odůvodňující omezení práva zaručeného Listinou.

40. Nicméně je třeba upřesnit, že v rozsudku Knauf Gips v. Komise [16], kterým byl částečně zrušen rozsudek Tribunálu, Soudní dvůr rozhodl, že bez výslovně stanoveného právního základu sledujícího tento účel porušuje omezení práva na účinnou právní ochranu a spravedlivý proces zaručeného článkem 47 Listiny zejména základní zásadu legality. V této souvislosti Soudní dvůr připomněl, že podle čl. 52 odst. 1 této Listiny musí být každé omezení výkonu práv a svobod, které jsou jí uznány, stanoveno zákonem.

41. Podotýkám, že Tribunál ve svém rozsudku ve věci Knauf Gips v. Komise [17] použil jako základ pro omezení následně odmítnuté Soudním dvorem rozsudek Akzo Nobel v. Komise [18]. Jednalo se tudíž o řešení vycházející z judikatury. Pokud tedy Soudní dvůr použil výraz „bez […] právního základu“, lze z této skutečnosti podle mého názoru dovozovat, že za takových okolností, jako jsou okolnosti projednávané věci, nepředstavuje judikatura vhodný právní základ, který by odůvodňoval omezení práva zaručeného Listinou.

11 – Je pravda, že čl. 52 odst. 1 Listiny ukládá i další požadavky, které musí být splněny, aby bylo omezení výkonu práv a svobod zaručených Listinou přípustné. Nicméně pokud není splněn požadavek existence právního základu, není třeba zjišťovat, zda jsou splněny ostatní požadavky.

12 – Posudek 1/15 Soudního dvora (Dohoda o zpracovávání údajů PNR mezi Evropskou unií a Kanadou) ze dne 26. července 2017 (EU:C:2017:592).

13 – Posudek 1/15 Soudního dvora (Dohoda o zpracovávání údajů PNR mezi Evropskou unií a Kanadou) ze dne 26. července 2017 (EU:C:2017:592, bod 37).

14 – Posudek 1/15 Soudního dvora (Dohoda o zpracovávání údajů PNR mezi Evropskou unií a Kanadou) ze dne 26. července 2017 (EU:C:2017:592, bod 146).

15 – Posudek 1/15 Soudního dvora (Dohoda o zpracovávání údajů PNR mezi Evropskou unií a Kanadou) ze dne 26. července 2017 (EU:C:2017:592).

16 – Rozsudek ze dne 1. července 2010, Knauf Gips v. Komise (C-407/08 P, EU:C:2010:389, body 91 a 92).

17 – Rozsudek ze dne 8. července 2008, Knauf Gips v. Komise (T-52/03, nezveřejněný, EU:T:2008:253, bod 360).

18 – Rozsudek ze dne 27. září 2006, Akzo Nobel v. Komise (T-330/01, EU:T:2006:269).

42. Je pravda, že řešení přijaté v rozsudku Knauf Gips v. Komise [19] nelze zavádějícím způsobem zobecnit tak, že by judikatura nemohla v žádném případě představovat základ pro omezení ve smyslu čl. 52 odst. 1 Listiny. Tento rozsudek však podle mého názoru dokládá, že omezení základních práv na základě judikatury vykazuje určité zvláštní rysy.

43. V projednávané věci jde o incidenční judikaturu. Navíc rozsudek Akzo Nobel v. Komise [20], o nějž opírá Tribunál své závěry, které následně Soudní dvůr odmítl, nebyl přezkoumán Soudním dvorem, protože se žalobce vzdal práva podat proti němu kasační opravný prostředek [21]. Z rozsudku Knauf Gips v. Komise [22] tudíž nelze dovodit, že by Soudní dvůr vyloučil možnost, aby judikatura představovala právní základ pro omezení ve smyslu čl. 52 odst. 1 Listiny, pokud je dostupná a předvídatelná a nejde o incidenční judikaturu, která nebyla potvrzena soudy vyššího stupně.

44. Mám za to, že tento výklad sdílejí i někteří generální advokáti, kteří se již ke zmíněné problematice vyjádřili v tom smyslu, že omezení práv zaručených Listinou může být v některých případech založeno na ustálené judikatuře, kterou se řídí soudy nižšího stupně [23]. Zdůrazňovaný požadavek, aby se dotčenou judikaturou řídily soudy nižšího stupně, však podle mého názoru znamená, že musí jít o judikaturu soudů vyšších stupňů, nebo přinejmenším judikaturu potvrzenou soudy vyššího stupně.

45. Rovněž Evropský soud pro lidská práva (dále jen „ESLP“) zřejmě nevylučuje, že by omezení svobody zaručené Úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod, podepsanou v Římě dne 4. listopadu 1950 (dále jen „EÚLP“), mohlo vyplývat z dostupné a předvídatelné judikatury, pokud se taková judikatura vyznačuje jistou stabilitou a pokud se jí řídí soudy nižšího stupně [24].

46. S ohledem na výše uvedené mám tak za to, že judikatura může splňovat požadavek existence právního základu pod podmínkou, zaprvé že je dostupná a předvídatelná (obecné požadavky) a zadruhé že je ustálená a nebyla systematicky zpochybňována (zvláštní požadavky).

2. Splňuje omezení výkonu práva na svobodu spočívající v držení jednotlivce ve vazbě požadavek existence právního základu, pokud vyplývá z judikatury?

47. Zvláštnost projednávané věci spočívá ve skutečnosti, že nizozemské vykonávající justiční orgány formulovaly soudní výklady, na jejichž základě hodlají uložit omezení práva na svobodu, které je v rozporu s jasným zněním zákona v parlamentním smyslu slova.

19 – Rozsudek ze dne 1. července 2010, Knauf Gips v. Komise (C-407/08 P, EU:C:2010:389, body 91 a 92).

20 – Rozsudek ze dne 27. září 2006, Akzo Nobel v. Komise (T-330/01, EU:T:2006:269).

21 – Viz usnesení předsedy Soudního dvora ze dne 8. května 2007, Akzo Nobel v. Komise (C-509/06 P, nezveřejněné, EU:C:2007:269).

22 – Rozsudek ze dne 1. července 2010 (C-407/08 P, EU:C:2010:389, body 91 a 92).

23 – Ve svém stanovisku předneseném ve spojených věcech NS (C-411/10 a C-493/10, EU:C:2011:610, poznámka pod čarou 75) měla generální advokátka Trstenjak za to, že omezení základních práv na úrovni vnitrostátního právního řádu může zahrnovat rovněž zvykové právo nebo soudcovský vývoj práva. V tomto směru podotýkám, že zvykové právo nebo soudcovský vývoj práva se podle mého názoru vyznačují silnou stabilitou a určitou závazností. Je pravda, že generální advokát Cruz Villalón ve svém stanovisku předneseném ve věci Scarlet Extended (C-70/10, EU:C:2011:255, bod 113) uvedl, že „pouze zákon v parlamentním smyslu slova by mohl umožnit přezkum ostatních podmínek, které stanoví čl. 52 odst. 1 Listiny“. Ve svém stanovisku k věci Coty Germany (C-580/13, EU:C:2015:243, bod 37) nicméně tentýž advokát dospěl k závěru, že zveřejněná, a tedy dostupná „ustálená judikatura“, kterou se řídí soudy nižšího stupně, může za určitých okolností doplňovat ustanovení právního předpisu a vyjasňovat jej natolik, aby se stalo předvídatelným.

24 – Viz rozsudek ESLP ze dne 26. dubna 1979, Sunday Times v. Spojené království, (CE:ECHR:1979:0426JUD000653874, body 47 až 52). Viz rovněž rozsudek ESLP ze dne 25. května 1998, Müller a další v. Švýcarsko, (CE:ECHR:1988:0524JUD001073784, bod 29). Podle ESLP „zveřejněná, a tudíž dostupná“ judikatura, kterou se „řídí soudy nižších stupňů“ a která upřesňuje působnost vnitrostátního ustanovení zavádějícího omezení práva na svobodu projevu, může splňovat požadavek existence právního základu.

48. Pokud jde o omezení práva na svobodu spočívající v držení jednotlivce ve vazbě, je totiž podle ESLP třeba chápat požadavek stanovený v článku 5 EÚLP, podle kterého ke zbavení svobody musí dojít „v souladu s řízením stanoveným zákonem“, v tom smyslu, že právní základ omezení musí být dostatečně dostupný, přesný a předvídatelný tak, aby poskytoval jednotlivci dostatečnou ochranu proti svévoli [25].

49. Na základě totožných kritérií Soudní dvůr ve věci Al Chodor [26] uvedl, že zajištění musí být prohlášeno za protiprávní, pokud objektivní kritéria, na nichž se zakládají důvody, pro které je možné se domnívat, že žadatel může uprchnout, vyplývají z ustálené judikatury, která potvrzuje ustálenou policejních orgánů, a nejsou stanovena obecně závazným právním předpisem [27]. Přijímání obecně závazných právních předpisů totiž poskytuje nezbytné záruky, neboť takový předpis upravuje závazným a předem známým způsobem rozhodovací prostor ponechaný orgánům při posuzování okolností každého konkrétního případu. Mimoto kritéria stanovená závazným právním předpisem jsou nejvhodnější pro účely externí kontroly posuzovací pravomoci těchto orgánů v zájmu ochrany žadatelů před svévolným zbavením svobody [28].

50. Je pravda, že v tomtéž rozsudku Al Chodor [29] Soudní dvůr rovněž upřesnil, že omezení výkonu práva na svobodu je v daném případě založeno na ustanovení unijního práva, které odkazuje na vnitrostátní právo, v němž mají být vymezena objektivní kritéria svědčící o existenci nebezpečí útěku. Soudní dvůr totiž rozhodl, že unijní právo ukládá členským státům povinnost stanovit obecně závazným právním předpisem taková objektivní kritéria [30].

51. Nicméně ze skutečnosti, že Soudní dvůr vycházel ve velké míře z judikatury ESLP, dovozuji, že nehledě na právní rámec a akty unijního práva, které jsou použitelné v projednávané věci, musí být všechny požadavky existence právního základu, srozumitelnosti, předvídatelnosti, dostupnosti a ochrany před svévolí splněny (vždy), když má být jednotlivec zbaven svobody. Každá forma zbavení svobody totiž představuje závažný zásah do práva na svobodu, a musí proto splňovat přísné požadavky.

52. Z těchto úvah vyplývá, že pokud jde o omezení práva na svobodu zaručeného článkem 6 Listiny spočívající v držení jednotlivce ve vazbě, je třeba uplatnit zvlášť přísné požadavky. Zejména je třeba vyloučit jakékoli nebezpečí svévole, které by mohlo hrozit, kdyby chyběl srozumitelný, přesný a předvídatelný právní základ.

53. Je tudíž třeba poskytnout předkládajícímu soudu užitečnou odpověď na otázku, zda takové soudní výklady, jako jsou výklady dotčené v projednávané věci, splňují shora uvedené požadavky.

3. Použití na projednávanou věc

54. Připomínám, že podle sdělení předkládajícího soudu je jeho judikatura, jakož i judikatura Gerechtshof Amsterdam (odvolací soud v Amsterodamu), zveřejněná, takže TC mohl předvídat – v případě potřeby po konzultaci se svým právním zástupcem – že jeho vazba pro účely předání může být prodloužena nad rámec lhůty 90 dní od jeho zatčení. Předkládající soud zdůrazňuje, že zmíněné soudní výklady jsou srozumitelné a jsou omezeny na jasně vymezené situace. Kromě toho

25 – Viz rozsudek ESLP ze dne 24. dubna 2008, Ismoilov a další v. Rusko, (CE:ECHR:2008:0424JUD000294706, bod 137), a rozsudek ESLP ze dne 19. května 2016, J. N. v. Spojené království (CE:ECHR:2016:0519JUD003728912, bod 77).

26 – Rozsudek ze dne 15. března 2017, Al Chodor (C-528/15, EU:C:2017:213, bod 40).

27 – Rozsudek ze dne 15. března 2017, Al Chodor (C-528/15, EU:C:2017:213, bod 45).

28 – Rozsudek ze dne 15. března 2017, Al Chodor (C-528/15, EU:C:2017:213, bod 44).

29 – Rozsudek ze dne 15. března 2017, Al Chodor (C-528/15, EU:C:2017:213, bod 41).

30 – Rozsudek ze dne 15. března 2017, Al Chodor (C-528/15, EU:C:2017:213, bod 45).

předkládající soud tvrdí, že i když jeho soudní výklad vychází z jiného odůvodnění, než soudní výklad uplatňovaný Gerechtshof Amsterdam (odvolací soud v Amsterodamu), použití odůvodnění odvolacího soudu v konkrétním případě nevede, nebo přinejmenším dosud v konkrétním případě nevedlo, k jiným výsledkům, než jsou výsledky použití výkladu předkládajícího soudu.

55. Je třeba připomenout, že tyto dva soudní výklady se odchylují od litery vnitrostátního ustanovení přijatého k provedení rámcového rozhodnutí. Předkládající soud však nežádá Soudní dvůr, aby určil, zda překročil hranice konformního výkladu, či nikoli. V každém případě Soudnímu dvoru nepřísluší vykládat vnitrostátní právo ani zkoumat, zda výklad provedený vnitrostátními orgány vede k výkladu *contra legem* [31].

56. Kromě toho z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že soudní výklad předkládajícího soudu je systematicky vyvracován ze strany Gerechtshof Amsterdam (odvolací soud v Amsterodamu). Předkládající soud přitom ve své rozhodovací praxi nadále používá svůj soudní výklad. Z uvedeného tak vyplývá, že oba zmíněné soudní výklady jsou systematicky zpochybňovány.

57. Skutečnost, že použití těchto dvou soudních výkladů dosud nevedlo k rozdílným výsledkům, nemůže podle mého názoru zhojit nedostatek soudržnosti těchto výkladů.

58. Nevylučuji samozřejmě, že vzhledem k takovému souběhu více soudních výkladů může jednotlivec v hrubých rysech určit, jakým způsobem by mohly tyto soudní výklady ovlivnit jeho právní situaci bez ohledu na to, jaký výklad bude nakonec použit.

59. Nicméně a zaprvé, pokud je judikatura zakládající omezení základních práv jednotlivců nesoudržná, je tím podstatně snížena její srozumitelnost, přesnost a předvídatelnost. Navíc by tato nesoudržnost mohla přispět ke vzniku podstatnějších rozdílů mezi dotčenými soudními výklady.

60. V tomto ohledu podotýkám, že podle TC jsou zmíněné dva soudní výklady nizozemských soudů nesoudržné v otázce, v jakém okamžiku se staví běh lhůt k přijetí rozhodnutí o výkonu evropského zatýkacího rozkazu.

61. Nizozemská vláda kromě toho ve svém písemném vyjádření tvrdí, že předkládající soud pravidelně uplatňuje pozastavení běhu lhůt uvedených v článku 17 rámcového rozhodnutí i v jiných případech, než jsou případy zmíněné v žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce. V odpovědi na otázku, která jí byla položena na jednání, sice nizozemská vláda neuvedla žádný příklad dokládající toto její tvrzení, nicméně zdůraznila, že jelikož výklady uplatňované nizozemskými soudy vycházejí z judikatury, nelze vyloučit, že jsou nejednotně používány i v jiných případech, než jsou případy zmíněné v předkládacím rozhodnutí.

62. Zadruhé nesoudržnost judikatury umožňující omezit základní práva jednotlivce by vedla k situaci, kdy by tento jednotlivec nebyl schopen jednoznačně poznat a chápat mechanismus fungování omezení, které mu bylo uloženo. Z hlediska jednotlivce přitom tento mechanismus sehrává klíčovou roli v zájmu zaručení legitimity omezení jeho základních práv a umožňuje mu toto omezení napadnout u příslušných orgánů. Za takových okolností, jako jsou okolnosti dotčené v projednávané věci, tedy jednotlivec, který kritizuje soudní výklad použitý soudem prvního stupně, ví předem, že soud druhého stupně, který sdílí jeho kritiku, přesto původní rozhodnutí na základě vlastního soudního výkladu potvrdí.

31 – V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 13. července 2006, Manfredi a další (C-295/04 až C-298/04, EU:C:2006:461, bod 70).

63. Ve světle těchto úvah mám za to, že omezení práva zaručeného Listinou, zavedeného na základě dvou soudních výkladů, z nichž každý je založen na jiném odůvodnění, a oba jsou systematicky zpochybňovány, nesplňuje požadavek existence právního základu ve smyslu čl. 52 odst. 1 Listiny. Vzhledem k tomu, že přinejmenším jeden z požadavků uvedených v bodě 46 tohoto stanoviska není splněn, není třeba zjišťovat, zda lze za účelem zaručení souladu vnitrostátního práva s unijním právem uložit omezení práva zaručeného Listinou na základě judikatury, která je v rozporu s jasným zněním ustanovení zákona v parlamentním smyslu slova.

64. Takové soudní výklady tím spíše nesplňují požadavky vyžadované v případě omezení práva zaručeného článkem 6 Listiny spočívajícího v držení jedince ve vazbě, které musejí být, jak jsem vysvětlil v bodě 52 tohoto stanoviska, zvlášť přísné.

65. Z výše uvedeného vyplývá, že za takových okolností, jako jsou okolnosti projednávané věci, nemá omezení práva na svobodu spočívající v držení jedince ve vazbě po uplynutí lhůty 90 dní od jeho zatčení právní základ na vnitrostátní úrovni. V projednávané věci ukládá čl. 22 odst. 4 OLW vykonávajícímu justičnímu orgánu povinnost ukončit vazbu osoby vyžádané na základě evropského zatýkacího rozkazu. Je proto třeba zkoumat, zda je tato jeho povinnost v souladu s rámcovým rozhodnutím.

B. K bezpodmínečné povinnosti propustit osobu vyžádanou na základě evropského zatýkacího rozkazu z vazby

66. TC a nizozemská vláda tvrdí, že čl. 22 odst. 4 OLW je vyjádřením vědomého úmyslu vnitrostátního zákonodárce. Tento argument chápu v tom smyslu, že podle těchto zúčastněných může členský stát při provedení rámcového rozhodnutí zavést ustanovení, které ukládá vykonávajícím justičním orgánům povinnost propustit osobu vyžádanou na základě evropského zatýkacího rozkazu z vazby, jakmile uplynou lhůty stanovené v článku 17 uvedeného rámcového rozhodnutí.

67. Tento jejich názor nesdílím.

68. Zaprvé rámcové rozhodnutí neupravuje vyčerpávajícím způsobem všechny aspekty řízení, v jehož rámci jsou přijímána rozhodnutí o výkonu evropského zatýkacího rozkazu. Členské státy tak mohou zvolit vlastní řešení k doplnění systému zavedeného dotčeným rámcovým rozhodnutím. Nicméně za účelem splnění cíle rámcového rozhodnutí je třeba rozhodovacímu prostoru, kterým členské státy pro tyto účely disponují, stanovit určité meze [32].

69. Z rozsudku Lanigan [33], totiž vyplývá, že všeobecná a bezpodmínečná povinnost propustit osobu vyžádanou na základě evropského zatýkacího rozkazu v případě, že by celková doba držení vyžádané osoby ve vazbě překračovala lhůty stanovené v článku 17 rámcového rozhodnutí, mohla snížit efektivitu systému předávání zavedeného rámcovým rozhodnutím, potažmo bránit dosahování cílů sledovaných tímto rámcovým rozhodnutím.

70. Je pravda, že čl. 12 věta druhá rámcového rozhodnutí odkazuje na právo vykonávajícího členského státu s cílem upřesnit, že dotčenou osobu lze kdykoli předběžně propustit z vazby v souladu s vnitrostátním právem vykonávajícího členského státu. Ze znění uvedeného ustanovení však vyplývá, že takové propuštění z vazby v souladu s vnitrostátním právem je možné pouze za podmínky, že příslušný orgán uvedeného členského státu učiní veškerá opatření nezbytná k tomu, aby tato osoba nemohla utéci. Naopak, pokud by opatření nespočívající ve zbavení svobody nezaručovala možnost

32 – Viz rozsudek ze dne 30. května 2013, F (C-168/13 PPU, EU:C:2013:358, body 52, 56 a 58). Pokud jde o rozhodovací prostor, kterým členské státy disponují při provádění rámcového rozhodnutí, viz Peers, S., EU *Justice and Home Affairs Law (Volume II: EU Criminal Law, Policing, and Civil Law)*, 4. vydání, OUP, Oxford, 2016, s. 91, 92 a 95.

33 – Rozsudek ze dne 16. července 2015 (C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, bod 50).

účinného předání dotčené osoby, nebyl by justiční orgán v důsledku povinnosti propustit dotčenou osobu na svobodu schopen splnit povinnost stanovenou v čl. 17 odst. 5 rámcového rozhodnutí. Podle posledně uvedeného ustanovení musí justiční orgán zajistit, aby byly nadále splněny hmotné podmínky nezbytné pro účinné předání osoby.

71. Zadruhé vyvstává otázka, zda čl. 22 odst. 4 OLW skutečně vyjadřuje vůli nizozemského zákonodárce uplatnit vyšší standard ochrany základních práv, než jaký vyplývá z ustanovení rámcového rozhodnutí.

72. V každém případě mám za to, že vnitrostátní ustanovení, které stanoví povinnost vykonávajícího justičního orgánu propustit vyžádanou osobu z vazby po uplynutí lhůty 90 dní od jejího zatčení, i když jsou dány výjimečné okolnosti ve smyslu čl. 17 odst. 7 rámcového rozhodnutí, by narušilo jednotnost standardu ochrany základních práv vymezeného v dotčeném rámcovém rozhodnutí a ohrozilo by jeho účinnost, a to z důvodů, jež uvádím v předchozích bodech tohoto stanoviska. Domnívám se, že z takového odůvodnění vycházel Soudní dvůr ve věci Melloni [34].

73. Zatřetí a jak tvrdí i česká vláda, všeobecná a bezpodmínečná povinnost propustit osoby vyžádané na základě evropského zatýkacího rozkazu na svobodu, jakmile uplyne lhůta 90 dní od jejich zatčení, by podporovala zdržovací taktiku těchto osob s cílem zabránit výkonu evropského zatýkacího rozkazu.

74. Začtvrté je třeba podotknout, že striktní uplatňování takového ustanovení přijatého k provedení rámcového rozhodnutí, jako je čl. 22 odst. 4 OLW, by mohlo odrazovat vnitrostátní soudy od pokládání předběžných otázek, pokud by propuštění osoby vyžádané na základě evropského zatýkacího rozkazu po uplynutí stanovené lhůty 90 dní mohlo vést k útěku této osoby. V této souvislosti je nutné uvést, že Soudní dvůr již dříve rozhodl, že vnitrostátní pravidlo, které může mít za následek, že vnitrostátní soudce raději Soudnímu dvoru předběžné otázky nepoloží, zasahuje do výsad přiznaných vnitrostátním soudům článkem 267 SFEU, a tudíž i do účinnosti spolupráce mezi Soudním dvorem a vnitrostátními soudy zavedené mechanismem předběžných otázek [35].

75. Z těchto důvodů se domnívám, že přinejmenším v případech, kdy opatření, která nespočívají ve zbavení svobody, nemohou zaručit možnost účinného předání osoby, brání rámcové rozhodnutí stanovení bezpodmínečné povinnosti propustit osobu vyžádanou na základě evropského zatýkacího rozkazu z vazby v případě, že celková doba držení vyžádané osoby ve vazbě překračuje lhůty stanovené v článku 17 rámcového rozhodnutí. Nyní je třeba se zabývat otázkami, které si klade předkládající soud ohledně existence povinnosti nepoužít ustanovení vnitrostátního práva, která jsou neslučitelná s unijním právem.

C. K povinnosti vnitrostátního soudu nepoužít ustanovení vnitrostátního práva, která jsou neslučitelná s unijním právem

76. Na úvod podotýkám, že kromě otázek podpůrné a obecné povahy předkládající soud nijak podrobněji nerozebíral problematiku povinnosti nepoužít ustanovení vnitrostátního práva, která jsou neslučitelná s unijním právem. Této problematice se nevěnují hlouběji ani zúčastnění ve svých vyjádřeních.

77. Z těchto důvodů se ve své analýze omezím na základní úvahy, aby bylo možné poskytnout předkládajícímu soudu užitečnou odpověď.

34 – Rozsudek ze dne 26. února 2013 (C-399/11, EU:C:2013:107, body 56 až 63). Připomínám, že v uvedeném rozsudku Soudní dvůr konstatoval, že pokud by se členský stát mohl dovolávat článku 53 Listiny s cílem podřídit předání osoby odsouzené v nepřítomnosti podmínce, kterou unijní právo nestanoví, vedlo by to zpochybněním jednotnosti standardu ochrany základních práv vymezeného touto právní úpravou, k narušení zásad vzájemné důvěry a uznávání, které má toto rámcové rozhodnutí posilovat, a ohrožovalo by to tudíž účinnost uvedeného rámcového rozhodnutí.

35 – Rozsudek ze dne 5. července 2016, Ogňanov (C-614/14, EU:C:2016:514, bod 25).

78. V rozsudku Popławski[36] Soudní dvůr rozhodl, že ustanovení rámcového rozhodnutí nejsou nadána přímým účinkem. V tomto rozsudku Soudní dvůr dále zdůraznil povinnost vnitrostátních orgánů konformně vykládat vnitrostátní právo[37].

79. V rozsudku Popławski[38] naproti tomu Soudní dvůr neodpověděl na otázku, zda má vykonávající justiční orgán povinnost nepoužít vnitrostátní ustanovení přijaté k provedení rámcového rozhodnutí, pokud na jedné straně je toto ustanovení v neslučitelné s rámcovým rozhodnutím, a na druhé straně by jeho konformní výklad představoval výklad vnitrostátního práva *contra legem*. Předkládající soud, který položil předběžnou otázku, na jejímž základě byl vydán tento rozsudek, předložil Soudnímu dvoru druhou žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, jejímž předmětem je opět existence takové povinnosti[39].

80. Podle mého názoru je za takových okolností, jako jsou okolnosti projednávané věci, třeba na otázku, zda je vykonávající justiční orgán povinen nepoužít ustanovení vnitrostátního práva, která jsou neslučitelná s rámcovým rozhodnutím, odpovědět záporně.

81. Zaprvé je pravda, že pokud jde o povinnost nepoužít ustanovení vnitrostátního práva, která jsou neslučitelná s rámcovým rozhodnutím, rozlišuje právní teorie substituční a vylučující účinek aktů unijního práva. Institut vylučujícího účinku vychází z myšlenky, že i když nemá unijní akt přímý účinek, mohou vnitrostátní orgány nepoužít vnitrostátní ustanovení, které je v rozporu s takovým aktem[40].

82. V každém případě, nehledě na nejednoznačné rozlišování mezi zmíněnými dvěma účinky, je třeba uvést, že v původním řízení proti sobě nestojí dva jednotlivci, ale státní zástupce a jednotlivec, takže původní řízení se týká výhradně problematiky použití unijního práva ve vertikálních vztazích. Pokud by tedy členský stát nepoužil takové vnitrostátní ustanovení, jako je čl. 22 odst. 4 OLW, který brání držení osoby vyžádané na základě evropského zatýkacího rozkazu ve vazbě po uplynutí lhůty 90 dní od jejího zatčení, musel by svůj postup ve vztahu k dotčené osobě odůvodnit odkazem na rámcové rozhodnutí, které sám nesprávně provedl do vnitrostátního práva. Takový odkaz na rámcové rozhodnutí by vedl k situaci představující obrácený přímý účinek, který Soudní dvůr již několikrát odmítl[41].

83. Zadruhé důsledkem nepoužití čl. 22 odst. 4 OLW by nebyl pouhý nepříznivý dopad na práva třetí osoby vyplývající z použití rámcového rozhodnutí ve sporu mezi dvěma státními subjekty, ale závažný zásah do práva TC na svobodu v rámci řízení, ve kterém stojí posledně uvedený proti státem zřízenému subjektu[42].

36 – Rozsudek ze dne 29. června 2017 (C-579/15, EU:C:2017:503, bod 26).

37 – Rozsudek ze dne 29. června 2017, Popławski (C-579/15, EU:C:2017:503, bod 31).

38 – Rozsudek ze dne 29. června 2017 (C-579/15, EU:C:2017:503).

39 – První předběžná otázka položená ve věci Popławski (C-573/17, v současnosti projednávána před Soudním dvorem) zní: „Pokud vykonávající soudní orgán nemůže vykládat vnitrostátní předpisy přijaté k provedení rámcového rozhodnutí v tom smyslu, aby jejich použití vedlo k výsledku slučitelnému s rámcovým rozhodnutím, musí potom na základě zásady přednosti upustit od použití vnitrostátních předpisů, které jsou neslučitelné s ustanoveními rámcového rozhodnutí?“

40 – K rozdílům mezi substitučním a vylučujícím účinkem, viz Dougan, M., „When worlds collide! Competing visions of the relationship between direct effect and supremacy“, *Common Market Law Review*, 2007, svazek 44, č. 4, s. 931 až 963; Figueroa Regueiro, P. V., „Invocability of Substitution and Invocability of Exclusion: Bringing Legal Realism to the Current Developments of the Case-Law of ‚Horizontal' Direct Effect of Directives“, *Jean Monnet Working Paper*, 2002, č. 7, s. 28 až 34.

41 – Pokud jde o směrnice, viz rozsudky ze dne 5. dubna 1979, Ratti (148/78, EU:C:1979:110, bod 22) a ze dne 8. října 1987, Kolpinghuis Nijmegen (80/86, EU:C:1987:431, bod 10).

42 – Viz a *contrario* rozsudek ze dne 21. března 2013, Salzburger Flughafen (C-244/12, EU:C:2013:203, body 46 a 47). K doktrinálnímu výkladu odkazu učiněného Soudním dvorem v rozsudku ze dne 7. ledna 2004, Wells (C-201/02, EU:C:2004:12, bod 57), viz Squintani, L., Vedder, H. H. B., „Towards Inverse Direct Effect? A Silent Development of a Core European Law Doctrine“, *Review of European Comparative & International Environmental Law*, vol. 23(1), 2014, s. 147 až 149.

84. Ostatně na rozdíl od předběžné otázky položené ve věci Popławski (C-579/17, v současnosti projednávána před Soudním dvorem) má předkládající soud v projednávané věci za to, že je schopen vyložit ustanovení vnitrostátního práva přijaté k provedení rámcového rozhodnutí takovým způsobem, aby byl dodržen zákaz výkladu *contra legem* a zároveň aby jeho použití vedlo k výsledku, který bude v souladu se zmíněným rámcovým rozhodnutím. Svým výkladem se však předkládající soud v podstatě snaží omezit právo na svobodu osoby vyžádané na základě evropského zatýkacího rozkazu. Předkládající soud přitom naráží na výraz zásady právní jistoty, která je zakotvena v čl. 52 odst. 1 Listiny, v podobě požadavku existence právního základu. Stejně tak nemůže vnitrostátní soud nepoužít čl. 22 odst. 4 OLW, aniž by zohlednil zásadu právní jistoty, a to bez ohledu na právní základ, který za tímto účelem zvolí.

85. Ve světle výše uvedeného mám za to, že za takových okolností, jako jsou okolnosti projednávané věci, se vykonávající justiční orgán nemůže dovolávat ustanovení rámcového rozhodnutí s cílem vyloučit použití takového vnitrostátního ustanovení přijatého k provedení rámcového rozhodnutí, jako je čl. 22 odst. 4 OLW, a to v neprospěch osoby vyžádané na základě evropského zatýkacího rozkazu.

VII. Závěry

86. S ohledem na výše uvedené úvahy navrhuji Soudnímu dvoru, aby na předběžnou otázku rechtbank Amsterdam (soud prvního stupně v Amsterodamu, Nizozemsko) odpověděl takto:

„Článek 6 a čl. 52 odst. 1 Listiny základních práv Evropské unie brání tomu, aby bylo prostřednictvím judikatury zavedeno omezení práva na svobodu spočívající v ponechání osoby vyžádané na základě evropského zatýkacího rozkazu ve vazbě po uplynutí lhůty 90 dní od jejího zatčení, pokud je takové omezení založeno na různých soudních výkladech takového vnitrostátního ustanovení, jako je čl. 22 odst. 4 Overleveringswet (zákon o předávání), který ukládá vykonávajícímu justičnímu orgánu povinnost propustit takovou osobu z vazby po uplynutí této lhůty.“